

הכנסת
מרכז המחקר והמידע

ו' בטבת תשע"ז
4 בינואר 2017

לכבוד

חבר הכנסת ג'מאל זחאלקה

שלום רב,

הנדון: נתונים על מעונות-יום שיקומיים בחברה הערבית

לבקשתך, בהמשך למסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא מעונות-יום שיקומיים מ-2 באוגוסט 2016, להלן מידע על מעונות-יום שיקומיים בחברה הערבית.

יש שני סוגי מעונות-יום שיקומיים באחריות משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן: משרד הרווחה): מעונות-יום שיקומיים ייעודים לפעוטות עם אוטיזם, שבאחריות השירות לטיפול באדם עם אוטיזם,¹ ומעונות-יום רב-נכותיים, שבאחריות השירות לטיפול ושיקום קהילתי שבאגף לשירותי רווחה ושיקום.² לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, משרד הרווחה העביר לינדו שתי רשימות³ – **באחת** נתונים על מעונות ייעודים לפעוטות עם אוטיזם, **ובשנייה** נתונים על מעונות רב-נכותיים.

בכל אחת מהרשימות נכתב לגבי כל מעון היכן הוא ממוקם (באיזה יישוב ומחוז) מארבעת מחוזות משרד הרווחה,⁴ מהי התפוסה המרבית המאושרת לו ומה מספר הפעוטות המושמים בו, נכון לסוף דצמבר 2016. יש לציין כי במהלך כתיבת המסמך בנושא מעונות-יום שיקומיים נתקלנו בשני קשיים מרכזיים: **קושי אחד היה כפילות ברשימות של המעונות – ברשימה מהאגף לשירותי רווחה ושיקום**, שהוא הגורם המופקד על רוב מעונות-היום השיקומיים, נכללו המעונות הרב-נכותיים שבאחריותו, **וברשימה מהשירות לטיפול באדם עם אוטיזם** נכללו מעונות-יום שיקומיים ייעודיים לפעוטות עם אוטיזם, שבאחריותו, וכן מעונות רב-נכותיים שבהם יש כיתות ייעודיות לפעוטות עם אוטיזם לצד כיתות מעון רב-נכותי. עוד נכללו ברשימה זו מעט מעונות רב-נכותיים שמשולבים בהם פעוטות עם אוטיזם במקרים שבהם אין אפשרות לפתוח בעבורם מעון-יום שיקומי ייעודי לפעוטות עם אוטיזם או כיתות ייעודיות במעון. **כלומר, מעונות רב-נכותיים שיש בהם כיתות ייעודיות לפעוטות עם אוטיזם ומעונות רב-נכותיים שבהם משולבים פעוטות עם אוטיזם נכללו הן ברשימת המעונות של אגף השיקום והן ברשימת המעונות של השירות לאדם עם אוטיזם. כפילות זו הקשתה על איסוף הנתונים. הקושי השני נובע מכך שמדובר בנתונים**

¹ אתר משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, אוטיזם, כניסה: 4 בינואר 2017.

² אתר משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, האגף לשירותי רווחה ושיקום, כניסה: 4 בינואר 2017.

³ ענת שגב, מרכזת הקשר כנסת-ממשלה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, מכתב, 26 לדצמבר 2016.

⁴ החלוקה לפי מחוזות במסמך זה היא לפי ארבע מחוזות משרד הרווחה, ענת שגב – אשת קשר כנסת-ממשלה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שיחת טלפון, 4 בינואר 2017. פירוט מחוזות משרד הרווחה ראו באתר משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים – מחוזות רווחה, כניסה: 4 בינואר 2017.

דינמיים, המתעדכנים במהלך השנה. לפיכך, הנתונים על מספר המעונות, מספר המקומות בכל מעון והתפוסה בהם עדכניים ל-26 בדצמבר 2016.

במסמך זה נתמקד כאמור במעונות-יום שיקומיים העומדים לרשות פעוטות בחברה הערבית. חלק ממעונות אלו מצויים ביישובים ערביים, חלקם ביישובים מעורבים וחלקם ביישובים יהודיים. **סך כל המעונות הנותנים מענה לאוכלוסייה הערבית הוא 36 מעונות – 18 מתוכם (50%) מצויים ביישובים ערביים, תשעה (25%) ביישובים מעורבים ותשעה (25%) ביישובים יהודיים.**

להלן הנתונים, בחלוקה לשלוש קטגוריות: 1. נתונים על מעונות-יום שיקומיים ביישובים הערביים; 2. נתונים על מעונות-יום שיקומיים ביישובים מעורבים שמטופלים בהם פעוטות מהמגזר הערבי; 3. נתונים על מעונות ביישובים יהודיים שמטופלים בהם פעוטות מהמגזר הערבי. אשר למעונות ביישובים יהודיים ומעורבים – לגבי רובם צוין כי המעון מיועד למגזר היהודי והערבי כאחד, ולגבי חלק קטן מהם צוין שיש כיתה או קבוצה ייעודית לפעוטות מהמגזר הערבי.⁵ במעונות אלו צוינו **התפוסה המרבית הכללית ומספר המושמים מהמגזר הערבי בכל מעון, נכון ל-26 בדצמבר 2016.**

ממשרד הרווחה והשירותים החברתיים נמסר כי נכון למועד כתיבת המסמך אין מחסור במעונות-יום שיקומיים לפעוטות עם אוטיזם ולפעוטות רב-נכותיים מהמגזר הערבי. כל הפעוטות הזכאים למעון-יום שיקומי מופנים למעונות, ואין רשימת המתנה. עוד נמסר כי אם בעתיד יעלה צורך בפתיחת מעונות חדשים, משרד הרווחה והשירותים החברתיים יפעל לפרסום מכרז בהתאם לכך.⁶

1. מעונות-יום שיקומיים ביישובים ערביים

ביישובים הערביים יש 18 מעונות-יום שיקומיים, מהם 13 מעונות רב-נכותיים וחמישה מעונות ייעודיים לפעוטות עם אוטיזם. מעונות אלו פרוסים ב-16 יישובים ערביים.

התפוסה המרבית המאושרת בכל 18 מעונות-היום האלה היא 502 פעוטות, ואילו התפוסה הנוכחית בהם היא 337 פעוטות, כלומר 67%.

⁵ בתשובת משרד הרווחה נכתב כי קיימת כיתה ייעודית או קבוצה ייעודית בשניים מהמעונות – שניהם מצויים בכרמיאל, ושניהם מעונות ייעודיים לפעוטות עם אוטיזם. ענת שגב, מרכזת הקשר כנסת-ממשלה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, מכתב, 26 בדצמבר 2016.

⁶ ענת שגב, מרכזת הקשר כנסת-ממשלה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, מכתב, 26 בדצמבר 2016.

להלן פירוט המעונות הרב-נכותיים ביישובים הערביים, כולל תפוסה מרבית ותפוסה נוכחית בכל מעון, נכון ל-26 בדצמבר 2016 :

מחוז	יישוב	תפוסה מאושרת למסגרת מרבית	תפוסה נוכחית	שיעור תפוסה	
1	דרום	שגב-שלום	40	36	90%
2	דרום	רהט	40	35	88%
3	דרום	תל שבע	10	10	100%
4	ירושלים	בית-חנינא מעון ראשון	40	30	75%
5	ירושלים	צור-באהר	30	20	67%
6	תל-אביב והמרכז	כפר-קאסם	23	11	48%
7	תל-אביב והמרכז	קלנסואה	25	23	92%
8	חיפה והצפון	אום-אלפחם	40	25	63%
9	חיפה והצפון	עראבה	40	37	93%
10	חיפה והצפון	כפר-מנדא	24	16	67%
11	חיפה והצפון	סח'נין	40	26	65%
12	חיפה והצפון	אכסאל	40	30	75%
13	חיפה והצפון	כפר-קרע	20	7	35%
סך הכול	13	412	306	74%	

ב-13 המעונות הרב-נכותיים התפוסה המרבית היא 412 פעוטות, והתפוסה בפועל היא 306 פעוטות, כלומר 74% תפוסה. מספר המעונות הרב-נכותיים הגדול ביותר נמצא במחוז חיפה והצפון (שישה), ואילו מספר המעונות הרב-נכותיים הקטן ביותר נמצא במחוזות ירושלים ותל-אביב והמרכז (שניים בכל אחד מהמחוזות).

ממשרד הרווחה נמסר כי מעון רב-נכותי חדש אמור להיפתח בימים הקרובים במחוז ירושלים, בבית-חנינא, ובו תפוסה מרבית מאושרת של 14 פעוטות.

להלן פירוט המעונות הייעודיים לפעוטות עם אוטיזם ביישובים הערביים, כולל התפוסה המרבית והתפוסה הנוכחית בכל מעון, נכון ל – 26 בדצמבר 2016 :

מחוז	יישוב	תפוסה מרבית מאושרת למסגרת	תפוסה נוכחית	שיעור תפוסה
1	דרום	רהט	16	38%
2	ירושלים	צור-באהר ⁷	24	29%
3	תל-אביב והמרכז	טירה	16	31%
4	חיפה והצפון	באקה אל-עירביה	14	50%
5	חיפה והצפון	נצרת	20	30%
סך הכול			90	34%

בחמשת המעונות הייעודיים לפעוטות עם אוטיזם ביישובים הערביים התפוסה המרבית היא 90 פעוטות, והתפוסה הנוכחית היא 31 פעוטות, דהיינו 34%.

2. מעונות-יום שיקומיים ביישובים מעורבים⁸

ביישובים המעורבים יש תשעה מעונות-יום שבהם משולבים פעוטות מהמגזר הערבי, שמונה מהם מעונות רב-נכותיים ואחד ייעודי לפעוטות עם אוטיזם. מעונות אלו פרוסים בארבעה יישובים.

התפוסה המרבית בכל תשעת המעונות האלה היא 297 פעוטות, והם מיועדים לערבים וליהודים כאחד. מספר המושמים בהם מהמגזר הערבי הוא 94 פעוטות, שהם 32% מהתפוסה המרבית.

⁷ קרן קרדי, מפקחת ארצית, השירות לטיפול באדם עם אוטיזם, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שיחת טלפון, 2 בינואר 2017.

⁸ ההגדרה "יישובים מעורבים" נעשתה על-פי הגדרת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, יישובים בישראל – מבוא, עמ' 3, ספטמבר 2016. כניסה: 2 בינואר 2017. לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, היישובים המעורבים בישראל הם: ירושלים, תל-אביב-יפו, חיפה, עכו, רמלה, לוד, מעלות-תרשיחא, נצרת-עילית ונווה-שלום.

להלן פירוט המעונות הרב-נכותיים ביישובים המעורבים, כולל תפוסה מרבית ומספר מושמים מהמגזר הערבי בכל מעון, נכון ל- 26 בדצמבר 2016 :

שיעור המושמים מהמגזר הערבי	מספר מושמים מהמגזר הערבי	תפוסה מרבית מאושרת למסגרת	יישוב	מחוז	
50%	20	40	ירושלים- בית-חולים אליין	ירושלים	1
50%	20	40	ירושלים – לקויות שמיעה	ירושלים	2
25%	10	40	ירושלים – לקויות ראייה	ירושלים	3
27%	9	33	לוד	תל-אביב והמרכז	4
7%	3	44	תל-אביב-יפו	תל-אביב והמרכז	5
40%	8	20	חיפה – לקויות ראייה	חיפה והצפון	6
30%	12	40	חיפה	חיפה והצפון	7
33%	10	30	חיפה – לקויות שמיעה	חיפה והצפון	8
32%	92	287			סך הכול

בשמונת המעונות הרב-נכותיים, התפוסה המרבית היא 287 פעוטות. מספר הפעוטות המושמים בהם מהמגזר הערבי הוא 92 פעוטות, דהיינו 32% מהתפוסה המרבית.

בנוסף לכך יש מעון ייעודי אחד לאוטיזם ביישובים המעורבים – הוא ממוקם בעיר לוד, והתפוסה המרבית בו לפעוטות מהמגזר הערבי והיהודי כאחד היא עשרה פעוטות. שני פעוטות במעון הם מהמגזר הערבי, כלומר 20% מהתפוסה המרבית.

אפשר לראות כי בארבע מתוך שמונה הערים המעורבות יש מעונות-יום שיקומיים.

3. מעונות-יום שיקומיים ביישובים יהודיים

ביישובים היהודיים יש תשעה מעונות-יום שבהם משולבים פעוטות מהמגזר הערבי; שבעה מהם מעונות רב-נכותיים, ושניים הם מעונות ייעודיים עבור פעוטות עם אוטיזם שיש בהם כיתה או קבוצה ייעודית לפעוטות מהמגזר הערבי. מעונות אלו ממוקמים בשבעה יישובים.

התפוסה המרבית בתשעת המעונות האלה היא 202 פעוטות, ערבים ויהודים כאחד, ומספר הפעוטות מהמגזר הערבי המושמים בהם כיום הוא 76 פעוטות – תפוסה של 38%. לפי משרד הרווחה, פעוטות מהמגזר הערבי עשויים להשתלב במעונות-יום שיקומיים של המגזר הכללי מסיבות שונות, בין היתר בשל התנגדות המשפחות לשיבוץ במעון-יום שיקומי המיועד לפעוטות מהמגזר הערבי או בשל רצון לשיבוץ

הפעוט במעון הקרוב ביותר למקום מגוריו.⁹ אין בידינו מידע אם ישנם פעוטות נוספים מהמגזר הערבי המושמים במעונות ביישובים יהודיים.

להלן פירוט המעונות הרב-נכותיים ביישובים יהודיים, כולל תפוסה מרבית ומספר המושמים מהמגזר הערבי בכל מעון, נכון ל- 26 בדצמבר 2016:

מחוז	יישוב	תפוסה מרבית מאושרת למסגרת	מספר מושמים מהמגזר הערבי	שיעור המושמים מהמגזר הערבי מסך התפוסה המרבית
1	דרום	באר-שבע – לקויות שמיעה	18	60%
2	תל-אביב והמרכז	אסף-הרופא	4	11%
3	חיפה והצפון	נהריה	20	50%
4	חיפה והצפון	גן-שמואל	8	40%
5	חיפה והצפון	כרמיאל	7	58%
6	חיפה והצפון	קריית-שמונה	4	13%
7	חיפה והצפון	צפת	2	10%
		187	63	34%
				סך הכול

בשבעת המעונות הרב-נכותיים התפוסה המרבית היא 187 פעוטות, ומספר הפעוטות מהמגזר הערבי המושמים בהם בפועל הוא 63 – 34% מהתפוסה המרבית.

⁹ ענת שגב, מרכזת הקשר כנסת-ממשלה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, מכתב, 26 בדצמבר 2016.
¹⁰ דינה בן לביא, מפקחת ארצית, גיל רך, אגף השיקום, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שיחת טלפון, 2 בינואר 2017.

להלן פירוט כיתות או קבוצות ייעודיות לפעוטות מהמגזר הערבי בתוך מעון ייעודי לפעוטות עם אוטיזם, כולל תפוסה מרבית בכיתה או בקבוצה ייעודית לפעוטות עם אוטיזם מהמגזר הערבי ותפוסה נוכחית בכל מעון, נכון ל-26 בדצמבר 2016:

שעור המושמים מהמגזר הערבי מסך התפוסה המרבית	מספר מושמים מהמגזר הערבי	תפוסה בכיתה/קבוצה ייעודית לפעוטות עם אוטיזם הערבי, מאושרת למסגרת	יישוב	מחוז	
100%	10	10	קרמיאל מעון 1	חיפה והצפון	1
60%	3	5	קרמיאל מעון 2	חיפה והצפון	2
87%	13	15			סך הכול

בשני מעונות ייעודיים לפעוטות עם אוטיזם ביישובים יהודיים, שניהם במחוז צפון, יש כיתות או קבוצות ייעודיות לילדים מהמגזר הערבי שהתפוסה המרבית בהן היא 15 פעוטות. מספר המושמים בהן מהמגזר הערבי הוא 13 פעוטות, כלומר תפוסה של 87%.

בכבוד רב,

רננה גוטרייך

אישור: שלי לוי, ראשת צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

הכנסת

מרכז המחקר והמידע